

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 206/06-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. júna 2006 predbežne prerokoval sťažnosť M. B., toho času vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpeného advokátom JUDr. S. J., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jeho práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného v čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. XV Pz 546/05 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. mája 2006 doručená sťažnosť (z 5. mája 2006) M. B., toho času vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. S. J., Advokátska kancelária, B., v ktorej namietal porušenie svojho práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného v čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) v konaní o podnete sťažovateľa na podanie sťažnosti pre porušenie zákona podľa § 266 a nasl.

Trestného poriadku [zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov platný a účinný do 31. decembra 2005 – ďalej len „Trestný poriadok“] vedenom pod sp. zn. XV Pz 546/05.

Z obsahu sťažnosti a príloh, ktoré k nej sťažovateľ pripojil vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 T 6/03 z 20. novembra 2003 uznaný vinným z pokusu trestného činu vraždy podľa § 8 ods. 1 k § 219 ods. 1 Trestného zákona (zákon č. 140/1961 Zb. trestný zákon v znení neskorších predpisov platný a účinný do 31. decembra 2005 – ďalej len „Trestný zákon“), za čo bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní dvanásť rokov. Proti predmetnému rozhodnutiu podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie sťažovateľ aj poškodený. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 To 21/2004 zo 17. augusta 2004 bol prvostupňový rozsudok krajského súdu zrušený vo výroku o treste v zmysle § 258 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku a sťažovateľ bol podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov. Podľa § 39a ods. 3 Trestného zákona bol sťažovateľ pre výkon uloženého trestu zaradený do II. nápravno-výchovnej skupiny. Odvolanie poškodeného podľa § 256 Trestného poriadku odvolací súd zamietol.

Sťažovateľ sa podnetom z 13. júla 2005 obrátil na generálnu prokuratúru s návrhom na podanie sťažnosti pre porušenie zákona v zmysle § 266 a nasl. Trestného poriadku. Generálna prokuratúra listom z 18. júla 2005 č. k. XV Pz 546/05-14 potvrdila prijatie podania sťažovateľa a následne prípsmi z 21. augusta 2005 a z 12. októbra 2005 oznámila sťažovateľovi predĺženie lehoty na vybavenie podnetu vzhľadom na potrebu zadováženia spisu krajského súdu sp. zn. 1 T 6/03. Listom z 20. februára 2006 č. k. XV Pz 546/05-39 bol sťažovateľ vyrozumiený o spôsobe vybavenie podnetu spočívajúcom v jeho odložení s tým, že návrhu na podanie sťažnosti pre porušenie zákona v sťažovateľovej trestnej veci generálnym prokurátorom nemožno vyhovieť.

Sťažovateľ s poukazom na znenie § 266 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého:

„...Proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon, ako i proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktoré bolo urobené na podklade chybného postupu konania, podá na podnet generálny prokurátor alebo minister spravodlivosti na najvyššom súde sťažnosť pre porušenie zákona (...) Porušením zákona alebo chybným postupom konania sa rozumie podstatné pochybenie, ktoré mohlo ovplyvniť rozhodnutie vo veci.“, namieta, že zákonom č. 457/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, bola odstránená fakultatívnosť (možnosť) podania sťažnosti pre porušenie zákona príslušnými orgánmi (generálny prokurátor, minister spravodlivosti) a bola nahradená povinnosťou podať tento mimoriadny opravný prostriedok v prípade, ak právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon, alebo ak bolo urobené na podklade chybného postupu konania.

Sťažovateľ poukazujúc na čl. 13 dohovoru namieta, že jeho znenie zaväzuje štát nielen k zakotveniu účinného právneho prostriedku nápravy vo vzťahu k porušeniu práv priznaných dohovorom v právnom poriadku, ale aj k aplikácii príslušných právnych noriem upravujúcich také opravné prostriedky „...zákonne súladným spôsobom...“ zo strany štátnych orgánov.

Sťažovateľ tvrdí, že jeho podnet na podanie sťažnosti pre porušenie zákona z 13. júla 2005 obsahuje argumentáciu v rozsahu deviatich strán, pričom „...sťažovateľ v ňom poukázal okrem iného na nasledovné právne skutočnosti:

- nesprávnosť právnej kvalifikácie skutku sťažovateľa ako pokus tr. činu vraždy podľa § 219 ods. 1 Tr. zák., a nedôvodnosť zmeny tejto kvalifikácie z tr. činu ublíženia na zdraví podľa § 221 Tr. zák.;

- naplnenie zákonných znakov nutnej obrany s poukazaním na výpovede svedkov, identifikácia útočníka, odôvodnenie intenzity potrebnej na odvrátenie útoku, následky prípadnej kvalifikácie obrany sťažovateľa ako putatívnej;

- neexistencia úmyslu sťažovateľa a nenaplnenie subjektívnej stránky trestného činu vraždy podľa § 8 ods. 1 k § 219 ods. 1 Tr. zák - objektívne zistený afekt hnevu (Prof. PhDr. A. H., CSc., 15.10.2002);

- zmenšená príčetnosť sťažovateľa v dôsledku afektu hnevu;
- neprimeraná prísnosť trestu - neaplikácia ustanovení § 40 ods. 2 Tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody z dôvodu existencie výnimočných okolností prípadu;
- osobitné okolnosti prípadu spôsobené medializáciou kauzy, postojom NR SR aktívna účasť predsedu politickej strany - Doc. JUDr. R. F., CSc.;“.

Sťažovateľ namieta, že oznámenie generálnej prokuratúry z 20. februára 2006 č. k. XV Pz 546/05-39 v rozsahu polstránkového listu nie je možné považovať za riadne vybavenie jeho podnetu. Zastáva stanovisko, že obsahom práva na účinný prostriedok nápravy je aj právo na také odôvodnenie zamietavého stanoviska generálnej prokuratúry pokiaľ ide o podnet na podanie sťažnosti pre porušenie zákona, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s právom na podanie účinného prostriedku nápravy.

Podľa sťažovateľa «...Generálna prokuratúra vo svojom prípise bez akéhokoľvek skutkového alebo právneho odôvodnenia konštatuje, že rozhodnutím NS SR sp. zn. 2 To 21/04 zo dňa 17. 08. 2004 nebol porušený zákon. S poukázaním na „odôvodnenie“ predmetného rozhodnutia som toho názoru, že nie je možné preukázať zákonnosť postupu generálnej prokuratúry pri vybavení podnetu sťažovateľa. Z obsahu podnetu sťažovateľa adresovaného generálnej prokuratúre je zrejmé, že sa domáha zrušenia rozhodnutia NS SR sp. zn. 2 To 21/04 zo dňa 17. 08. 2004, ktorým bol porušený zákon a ktorým bol dotknutý na svojich právach garantovaných v čl. 5, 6 a 7 Dohovoru».

Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol : „Základné právo sťažovateľa, a to právo na účinný prostriedok nápravy v zmysle Čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené postupom Generálnej prokuratúry SR v konaní sp. zn. XV Pz 546/05.

Podľa § 56 ods. 3 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu, Ústavný súd vracia vec vedenú pod sp. zn. XV Pz 546/05 Generálnej prokuratúre SR na ďalšie konanie a prikazuje jej, aby v predmetnej veci konala v súlade so zák. č. 141/1961 Zb.

Podľa § 36 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu priznáva sa sťažovateľovi náhrada trov právneho zastúpenia splatná do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa (...).“

II.

2.1. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

2.2. Sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu jeho práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného v čl. 13 dohovoru malo dôjsť postupom generálnej prokuratúry v súvislosti s preskúmaním jeho podnetu z 13. júla 2005, ktorým sa domáhal podania sťažnosti pre

porušenie zákona generálnym prokurátorom proti odvolaciemu rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 To 21/2004 zo 17. augusta 2004 v jeho trestnej veci.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Sťažovateľ bol rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 T 6/03 z 20. novembra 2003 uznaný vinným z pokusu trestného činu vraždy podľa § 8 ods. 1 k § 219 ods. 1 Trestného zákona, za čo bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní dvanásť rokov.

V súlade s čl. 2 Protokolu č. 7 k dohovoru priznáva právny poriadok Slovenskej republiky sťažovateľovi právo dať preskúmať výrok o vine alebo treste súdom vyššieho stupňa využitím riadneho opravného prostriedku v trestnom konaní pred súdom (odvolania).

Podľa § 254 ods. 1 Trestného poriadku sa prieskumná právomoc odvolacieho súdu vzťahovala na zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov rozsudku, proti ktorým mohol sťažovateľ podať odvolanie [proti všetkým výrokom, ktoré sa sťažovateľa priamo dotýkali - § 246 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku], ako aj na správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozsudku, vrátane nedostatkov, ktoré neboli odvolaním vytýkané.

Sťažovateľ svoje právo podať odvolanie využil. Súd rozhodujúci o sťažovateľovom odvolaní (o veci rozhodoval najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 21/2004) bol súdom s plnou jurisdikciou. V jeho právomoci bolo posúdenie všetkých skutkových aj právnych otázok daného prípadu relevantných vo vzťahu k výrokom rozsudku krajského súdu o vine aj treste, ako aj posúdenie otázok procesného charakteru vo vzťahu k zákonnosti, resp. ústavnosti konania, ktoré vydaniu prvostupňového rozsudku predchádzalo.

2.3. Z obsahu rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 To 21/2004 zo 17. augusta 2004 (v odôvodnení ktorého sú uvedené sťažovateľove odvolacie námietky proti prvostupňovému rozsudku krajského súdu z 20. novembra 2003) a z obsahu sťažovateľovho podnetu

generálnej prokuratúre na podanie sťažnosti pre porušenie zákona z 13. júla 2005 vyplýva, že argumentácia sťažovateľa v podnete z 13. júla 2005, na základe ktorej chcel dosiahnuť podanie sťažnosti pre porušenie zákona generálnym prokurátorom, bola vo svojej podstatnej časti predmetom odvolacieho konania v trestnej veci sťažovateľa pred najvyšším súdom.

Po oboznámení sa s obsahom rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 To 21/2004 zo 17. augusta 2004 dospel ústavný súd k záveru, že tento sa s argumentáciou sťažovateľa ohľadne právnej kvalifikácie skutku, prekročenia podmienok nutnej obrany, podmienok trestnej zodpovednosti sťažovateľa z hľadiska príčetnosti, prísnosti uloženého trestu, ako aj spravodlivosti a nestrannosti konania pred súdom prvého stupňa vysporiadal dôsledným a ústavne korektným spôsobom. Odôvodnenie označeného rozsudku najvyššieho súdu poskytlo sťažovateľovi pomerne detailnú odpoveď na jeho argumentáciu k podstatným skutkovým a právnym okolnostiam prípadu. Zo záverov najvyššieho súdu, týkajúcich sa posúdenia otázky viny sťažovateľa a uloženia trestu, nevyplýva jednostrannosť, ani interpretácia vykonaných dôkazov odporujúca zásadám formálnej logiky, alebo taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

2.4. Sťažovateľ nesúhlasiac so skutkovými a právnymi závermi najvyššieho súdu v rozsudku sp. zn. 2 To 21/2004 zo 17. augusta 2004 o jeho odvolaní využil možnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 266 ods. 1 Trestného poriadku a podnetom z 13. júla 2005 požiadal generálneho prokurátora, aby uplatnil svoje oprávnenie a zároveň povinnosť podať proti právoplatnému súdному rozhodnutiu v trestnej veci mimoriadny opravný prostriedok – sťažnosť pre porušenie zákona, pre podstatné pochybenie, ktoré mohlo ovplyvniť rozhodnutie vo veci.

Podstatné pochybenie zakladajúce porušenie zákona zo strany najvyššieho súdu namietal sťažovateľ na základe argumentácie obdobnej v odvolacom konaní, doplnenej prirodzene o polemiku s argumentáciou najvyššieho súdu v odôvodnení rozsudku sp. zn. 2 To 21/2004 zo 17. augusta 2004.

Prokurátor generálnej prokuratúry v liste č. k. XV Pz 546/05 – 39 z 20. februára 2006 právnenému zástupcovi sťažovateľa oznámil : „*S poukazom na môj prípis z 12. 10. 2005 a Váš podnet z 13. 07. 2005 vo veci odsúdenia M. B. Vám oznamujem, že som preskúmal obsah trestného spisu Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 T 6/03.*

Vášmu návrhu, aby generálny prokurátor SR podal proti rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 To 21/04 zo 17. 08. 2004 sťažnosť pre porušenie zákona nie je možné vyhovieť.

Citovaným rozsudkom nebol porušený zákon a Najvyšší súd SR v písomne vypracovanom rozhodnutí 2 To 21/04 zo 17. 08. 2004 náležite zdôvodnil svoje rozhodnutie.

Zdôvodnenie a rozhodnutie Najvyššieho súdu SR je potrebné rešpektovať.

Z týchto dôvodov Váš podnet poslaný v mene odsúdeného M. B. odkladám s tým, že týmto opatrením nie sú dotknuté žiadne práva M. B. ako odsúdeného.“

Sťažovateľ v tejto súvislosti tvrdí, že generálna prokuratúra mala vo svojom upovedomení o spôsobe vybavenia podnetu sťažovateľa z 13. júla 2005 uviesť „...*také odôvodnenie zamietavého stanoviska (...) ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s právom na podanie účinného prostriedku nápravy.*“ Generálna prokuratúra však vo svojom liste z 20. februára 2006 „...*bez akéhokoľvek skutkového alebo právneho odôvodnenia...*“ konštatuje, že rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2 To 21/2004 zo 17. augusta 2004 nebol porušený zákon, v dôsledku čoho „...*nie je možné preukázať zákonnosť...*“ jej postupu, v čom vidí sťažovateľ porušenie svojho práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru.

2.5. Právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia je v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) integrálnou súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Vyplýva z potreby transparentnosti vysluhovania spravodlivosti a predstavuje korelát práva strany v súdnom konaní prednášať návrhy a argumenty, zabezpečujúci účinné uplatnenie práva na opravné prostriedky, ako aj kontrolu toho, či výkon spravodlivosti nie je arbitrárny. Ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie sa však týka rozhodnutia súdu

rozhodujúceho o právach občianskej povahy alebo o opodstatnenosti trestného obvinenia osoby, ktorá je účastníkom konania pred súdom.

Generálny prokurátor nie je v trestnom konaní v štádiu po podaní obžaloby orgánom rozhodujúcim o opodstatnenosti „trestného obvinenia“ osoby, proti ktorej sa trestné stíhanie vedie. Nemá postavenie súdneho orgánu a jeho rozhodnutie o tom, či využije svoje oprávnenie podať sťažnosť pre porušenie zákona, nie je súdnym rozhodnutím v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nevzťahujú sa naň preto požiadavky vyplývajúce z práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré vyvodila judikatúra ESLP z práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

O opodstatnenosti „trestného obvinenia“ sťažovateľa v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru (o obžalobe) rozhodoval nezávislý a nestranný súd. V súlade s čl. 2 ods. 1 Protokolu č. 7 k dohovoru mal sťažovateľ právo na preskúmanie výroku o vine alebo treste súdom vyššieho stupňa. Toto svoje právo využil podaním odvolania, o ktorom rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 2 To 21/2004 zo 17. augusta 2004 zaoberajúc sa tak skutkovými ako aj právnymi argumentmi sťažovateľa, na základe ktorých namietal zákonnosť a odôvodnenosť výrokov rozsudku súdu prvého stupňa. Podľa názoru ústavného súdu poskytlo odôvodnenie označeného rozsudku najvyššieho súdu sťažovateľovi adekvátnu súdnu odpoveď na jeho argumentáciu k podstatným skutkovým a právnym okolnostiam prípadu.

Samotné konanie pred najvyšším súdom na základe odvolania sťažovateľa predstavovalo preto naplnenie požiadavky vyplývajúcej z čl. 13 dohovoru mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom pokiaľ ide o rozhodovanie o jeho obvinení z trestného činu v predmetnej trestnej veci.

Za daných okolností nemohol postup generálnej prokuratúry, predovšetkým jej list č. k. XV Pz 546/05 – 39 z 20. februára 2006, v ktorom svoj záver o zákonnosti odvolacieho rozsudku najvyššieho súdu zo 17. augusta 2004, napadnutého sťažovateľom z dôvodov obdobných jeho argumentácii v odvolacom konaní, odôvodnila poukazom na samotný

obsah odôvodnenia tohto rozhodnutia, predstavovať porušenie práva sťažovateľa na účinný prostriedok nápravy v jeho trestnej veci v zmysle čl. 13 dohovoru.

Z uvedených dôvodov ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok

V Košiciach 21. júna 2006